

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00

F: 01 478 74 25

E: pr.mop@gov.si

www.mop.gov.si

Državni zbor Republike Slovenije
Igor Zorčič, predsednik
Šubičeva ulica 4
1000 Ljubljana
gp@dz-rs.si

Številka: 001-20/2020/4

Datum: 2. 3. 2020

Zadeva: Pisno poslansko vprašanje poslanca Jožefa Lenarta v zvezi z okoljevarstvenim nadzorom nad bioplinarnami

Zveza: Dokument št. 020-07/20-238/1 z dne 5. 2. 2020

Spoštovani,

poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Jožef Lenart je na ministra za okolje in prostor in ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki opravljata tekoče posle, naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z okoljevarstvenim nadzorom nad bioplinarnami.

Poslanec je navaja, da naj bi bilo v Sloveniji zgrajenih 32 bioplinarn, trenutno pa jih obratuje le še nekaj čez polovico. Država je v preteklosti s subvencijami vzpodbujala gradnjo bioplinarn, investitorji pa so za namen izgradnje pridobivali tudi ugodne hipotekarne kredite. Veliko teh sistemov za pridelavo bioplina je bilo nepravilno umeščenih v prostor, zaradi česar so se lastniki takoj po začetku obratovanja znašli v konfliktni situaciji z lokalnim prebivalstvom. Sosedje so zaradi smradu zahtevali ustavitve proizvodnje in v veliki meri prispevali k zaprtju bioplinarn. Nekatere so se zaprle zaradi pomanjkanja surovin, nekatere pa tudi zaradi bankrota lastnikov.

Bioplinarne so objekti večjega obsega, ki s svojimi kupolastimi strehami kazijo kmečko okolje, nekatere pa tudi urbana naselja. Imajo pa tudi negativne vplive na okolje in kvaliteto življenja ljudi. Okrog večine teh objektov se širi neznosen smrad. Običajno je ta še posebej »oster«, kadar pridelovalec bioplina nima zadostne količine dovoljenega substrata in zlorabi sistem z uporabo nedovoljenega substrata kot so klavniški odpadki.

Poslanec v zvezi z navedenim sprašuje:

1. Ali je inšpekcijski nadzor nad uporabo nedovoljenega substrata učinkovit, glede na to, da me krajani iz mojega volilnega okraja, ki živijo v bližini bioplinarne obveščajo o uporabi italijanskih klavniških odpadkov?
2. Kakšen je nadzor nad gnojenjem njiv z izhodnim preostankom odpadnega blata iz bioplinarn, ki vsebujejo tudi nedovoljene snovi?
3. Ali Inšpekcija za okolje in naravo RS na Ministrstvu za okolje in prostor, uspešno nadzira izvajanje določil okoljevarstvenega dovoljenja (OVD) glede uporabe katalizatorja v proizvodnji bioplina, ter glede drugih tekočih izpustov, ki lahko povzročijo podtalnico?

Zaprte bioplinarne, torej tiste, ki več ne obratujejo bi morali razgraditi. To pa je kar velik strošek za morebitnega lastnika, ki je že tako v finančnih težavah.

4. *Zanima me ali jih je mogoče uporabiti za druge namene in kaj svetujete lastnikom?*

V nadaljevanju posredujemo odgovor s stališča naših pristojnosti, kar se tiče samega inšpekcijskega nadzora.

Inšpekcija za okolje in naravo opravlja inšpekcijske nadzore v skladu z letnim načrtom dela inšpektorata kot redne inšpekcijske preglede ter izredne preglede na podlagi prijav, obvestil in zaznav. Bioplinarne so naprave, ki s pomočjo anaerobne razgradnje biološko razgradljivih odpadkov pridobivajo bioplin za sproizvodnjo toplotne in električne energije. V grobem ločimo dve vrsti bioplinarn: tiste, ki uporabljajo energetske rastline (substrat) in tiste v katerih se predelujejo odpadki. Trenutno obratuje 17 bioplinarn, kjer se predelujejo odpadki. Ker se v bioplinarni predelujejo odpadki, je potrebno za njeno obratovanje pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, v katerem so določeni tudi odpadki, ki se lahko v napravi obdelujejo. Inšpektor pri nadzoru bioplinarn preveri ali naprava deluje v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem.

Nadzor inšpektorjev za okolje nad uporabljenimi odpadki za predelavo v bioplinarnah se vrši preko nadzora na terenu in pregleda dokumentacije. Pri nadzoru zavezanca na terenu, inšpektor preveri ali se skladiščijo na lokaciji samo odpadki, ki so navedeni v okoljevarstvenim dovoljenjem, preveri tudi zahteve v zvezi z ravnanjem z odpadki. Inšpektor pregleduje tudi evidenco o obdelavi odpadkov, ki se vodi v obliki obratovalnega dnevnika, v katerega se poleg podatkov o obdelavi odpadkov vpisujejo tudi podatki o:

- izvajanju postopkov preverjanja ustreznosti odpadkov,
- razlogih za zavrnitev prevzema pošiljke odpadkov,
- zaporedni številki in datumu vstopa odpadkov v postopek, njihovi sestavi in zaporedni številki ter datumu predelanih odpadkov, katerih postopek je končan,
- težavah pri predelavi, vzrokih, posledicah, ukrepih za njihovo odpravo,
- čiščenju in razkuževanju kompostarne ali bioplinarne,
- izvedenih ukrepih za preprečevanje dostopa ptic, glodavcev, insektov in drugih škodljivcev na območje kompostarne ali bioplinarne,
- izvedenih tehničnih ukrepih za preprečitev onesnaževanja z lahкими materiali, ki jih odnaša veter, preprečevanje obremenjevanja s hrupom, neprijetnimi vonjavami in delci (PM) ter za preprečevanje raznašanja blata.

Inšpektor lahko na podlagi pregleda obratovalnega dnevnika, v katerega se vpisujejo tudi podatki o vrsti in količini odpadkov, prevzetih v obdelavo in njihovih imetnikih, preveri, če se v bioplinarni predelujejo samo odpadki, kot jih določa OVD. V kolikor se ugotovi, da se uporabljajo odpadki, ki niso dovoljeni oziroma upravljavec naprave ne vodi predpisanih evidenc, inšpektor odredi odpravo ugotovljenih nepravilnost, hkrati pa uvede zoper kršitelja tudi prekrškovne postopke.

Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Uradni list RS, št. 99/13, 56/15 in 56/18) dovoljuje predelavo tudi nekaterih odpadkov živalskega izvora v bioplinarnah in sicer:

- odpadna živalska tkiva, kot so kože majhnih ali velikih živali, kopita in parklji, prašičje ščetine, perje, volna, rogovi, dlaka in krzno ipd. in
- živalski iztrebki, urin in gnoj (npr. slama (tudi onesnažena slama), žagovina, lesni oblanci ali skobljan les) ter ostala živalska gnojila) in ločeno zbrane industrijske odpadne vode, obdelane zunaj kraja nastanka).

Pojasnjujemo, da se v posamezni bioplinarni na podlagi izdanega okoljevarstvenega dovoljenja dovoljuje tudi uporaba živalskih iztrebkov in odpadkov živalskega izvora. Zaradi izrazitega vonja se je v inšpekcijskih postopkih ugotavlja, da so prijavitelji menili, da gre za odpadke živalskega izvora, dejansko pa je posamezna bioplinarna sprejela živalske iztrebke.

Odpadne vode, ki nastajajo v bioplinarni, in izcedne vode iz skladiščenih pošilk odpadkov mora izvajalec anaerobne razgradnje zajeti in jih ponovno uporabiti pri predelavi biološko razgradljivih odpadkov ali odvajati v skladu s predpisi, ki urejajo emisije snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo.

V kolikor pride do izliva digestata iz fermentorja je vzrok lahko počena stena, zaradi slabe gradnje ali neustreznega vzdrževanja. Izliv digestata iz fermentorja predstavlja kršitev, zato Inšpekcija za okolje in naravo v takšnih primerih ukrepa (npr. z odreditvijo ukrepov sanacije, odprave škode, čiščenja površin idr.). V OVD niso predpisani obdobji pregledi, kot so npr. za skladiščne naprave za nevarne snovi, kar bi preventivno preprečevalo morebitna izlivanja in onesnaževanje okolja večjih razsežnosti.

Na kmetijskih površinah se lahko uporablja le digestat 1. kakovostnega razreda (proizvod ali odpadki) opremljen z ustrežno deklaracijo (status proizvoda) ali specifikacijo (status odpadka). Nadzor nad vnosom digestata 1. kakovostnega razreda na kmetijska zemljišča izvaja kmetijska inšpekcija. Digestat 1. kakovostnega razreda, ki ni proizvod, ima status odpadka in se ga lahko vnaša v ali na tla na kmetijska zemljišča samo, če je za to pridobljeno ustrezno OVD. Predelovalec biološko razgradljivih odpadkov mora po končani predelavi biološko razgradljivih odpadkov zagotoviti nadzor kakovosti digestata, ki vključuje izvajanje meritev in analiz ter preskušanje parametrov v digestatu. Na podlagi poročila o nadzoru kakovosti razvrsti predelovalec digestat v 1. ali 2. kakovostni razred. Digestatu 1. kakovostnega razreda lahko preneha status odpadka in postane proizvod, če je bil proizveden iz biološko razgradljivih odpadkov iz tabele 1 priloge 1 Uredbe o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata, izkazuje kakovost 1. kakovostnega razreda in pridobi ustrezno deklaracijo. Nadzor v tem delu vrši Inšpekcija za okolje in naravo.

Dodajamo, da so fermentorji grajeni in optimirani za namene delovanja bioplinarne. Uporaba objektov bioplinarne ob prenehanju delovanja ali na koncu njegove življenjske dobe za druge namene je stvar investitorja, ki mora ob spremembi namena upoštevati veljavno zakonodajo.

S spoštovanjem.

Simon Zajc
minister